

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Testibus. Consilium CIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

irrevocabili ad Mariam pertinere, quod per Reum additum ac promissum est: quia eodem iure confuetudinario marito praefuncto succedit mulier superstes in omnibus bonis mobilibus, & quae mobilium loco sunt; veluti in rebus personalibus, non hypothecatis aut realitatis, *Tiraquel. De retrah. §. 1. gloss. 6. nu. 11.* non iure usufructus, sed proprietatis plenae. Cum itaque hi annui redditus per Reum promissi solā fide Rei promittentis niantur; & nullam hypothecam habeant, ac tempore contractus antenoptialis Reus declaraverit se statim sortem huiusmodi redditus soluturum; tentari posset (ut dixi) hunc redditum ad Actoris uxorem pertinere iure perpetuo & irrevocabili. Sed cum ad id non contenderit Actor, non est quod de huius questionis veritate longius inquiramus. Neque his adversatur quod Actor concluderit tantum ad octodecim florenos semel, & restantem ex duobus modis filiginis, unicum modum: cum ex eo non sequatur, Actorem non existimare pro uturis annis eundem redditum debitum noniri; nam contrariam cogitationem indicat narrativa partis ejusdem libelli praecedens materia, videlicet de promissione Rei solvendi huiusmodi redditus singulis annis. Et quod concluderit tantum ad exsolutionem octodecim florenorum, & novus restantis modij filiginis semel, necessitate quadam factum fuit; non quidem quasi ad eum annum tantum restricta fuerit eadem promissio, sed quia pro eo anno tantum cesserat; sic ut cum pro alijs annis, quibus non iterat matrimonium, aut qui nondum cesserant scire non potuerit, *l. cedere diem de verb. significat.* nulla ratione abstinendo ab ulteriore petitione etiam peccare aut pro sequentibus annis sibi praedictare potuerit. ¹⁴ Et proinde cum temeraria Rei oppositione haec lis tam diu protrahita sit, ut interea cunctae annuae praestationis alius terminus cesserit, officio D. Iudicis continebitur, ut ad eum quoque sententiam suam extendat, *Bald. in l. Cum propria C. si quis alteri vel sibi.* * Qui etiam virtute clausulae in fine d. si libelli adiectae petens sibi in & super praemissis &c. posset Actoris errorem corrigere & dirigere ex facto proposito, *Ant. de But. & alij in cap. Cum dilectus de ord. cognit. Ang. 271. ad Rub. Inst. de exce. pro. num. 30.* si ulla essent verba in eodem libello, quae aliquam significationem facere possent petitionis unice tantum praestationis, quae facta Reus in futurum perpetuo liberaretur.

De Testibus.

S V M M A R I U M.

Testes extra terminos producti.

1. Sententia absente parte lata nulla est.
2. Citatio an requirat loci insertionem.
3. Sententia parte vel eius procuratore praesente, quamvis non citata, lata valet.
4. Testimonium unicum vel singulare non sufficit ad condemnationem.
5. Testis extra terminos productus non probat.
6. Praesentia unde defecti participationem non inducit.
7. Testis inidoneus est filius iustitiae seu spiritalis.

CONSILIUM CIII.

Novo scribendi labore non admodum indiget causa appellationis, quae nunc coram R. do D. Abbate S. Gertrudis Lovanienfis pendet inter Domicellum Stephanum Geloos Appellantem, ac Tilmannum Hult Appellatum: propterea quod D. Advocati, qui in prima instantia pro Appellato scripserunt, omnia, quae ad victoriam illi parandam necessaria videntur, diligenter & exacte sint complexi; quia tamen Advocati Appellantis in hac secunda instantia causam magnae cavillationis assumpserunt ex ea parte actorum primae instantiae ad quam Advocatorum appellati labor & deductio pervenire non potuit, pauca quaedam de eo simul & de causa principali, dicemus.

Ad nauseam usque persistit uterque Advocatus appellantis, quod sententia per Commissarium D. Officialis Leodientis in prima instantia lata fuerit parte non citata, constituens ex eo sententiae nullitatem. * Ita enim constitutum est, ut sententia parte absente lata, etiam in favorem absentis, sit ipso iure nulla, *Bart. & Bald. in l. Ea quae C. Quomodo & quando iud. Alexand. & Ias. in l. Furioso de re iud. Lud. Roman. sing. 193.* Sed nimis quam frivola est huiusmodi altercatio; quam etiam non obscure Reverendus Dominus Abbas per suum decretum rejecit ut ut nihil dubitem, quin Advocati partis appellantis truncata & deficiente acta sint exhibita; alioqui non video, quae ratione uterque à calumnia excusari debeat. Nam ex eo, quod postremo loco in actis (quorum authenticationem Appellans aperte agnovit) partis appellatae scriptum est ad oculum patet, quod ex parte dicti Commissarii & eorum eo procurator Appellantis specialiter fuerit citatus vicefima sexta Novembris anno 1560. ad feriam quartam hora prima post festum S. Catharinae virginis; quae feria quarta in anno 1560 fuit vicefima septima Novembris; & sic facta fuit citatio specialis pridie quam sententia ferretur ad eum diem, quo lata est. Fuit enim eo anno litera Dominicalis E.

Altera huius cavillationis pars est, quod citationi ad audiendum sententiam ferri, locus non fuerit insertus; quodque sententia sit lata, non in domo dicti commissarii, sed in auditorio Curiae: quati indiscreta & indeterminata quoad locum citatio intelligi debeat facta ad locum habitationis Iudicis; sic quod, ut citatione ad certum locum facta, & sententia alibi lata exurgit sententiae nullitas, *l. Cum sententiam C. De sentent. Bart. in l. Aut qui alter, & in l. fin. Quod vi aut clam: ita quoque videatur nulla, si nullo loco expresso non fiat in loco debito ac consueto. Verum nec hic subsistendum: loci enim insertio in citatione non est necessaria; nam intelligitur citatio ad eum locum facta, in quo solet iudicari, *l. Si locus, De iud. late Sebast. Vanius in tract. De nullit. tit. De nullit. sent. ex defectu citat. nu. 62.* Cum itaque observetur, ut Advocati, quibus iudex ordinarius causam definiendam committit, sententiam in auditorio Iudicis committentis pronuntient, nulla ratione poterit dici nulla haec sententia, quae in auditorio communis & ordinariae Curiae per Commissarium pronuntiata est. Quae observatio facit, ut re in contrarium versa, nulla futura fuerit sententia*

sententia potius, si post simplicem citationem, sine loci expressione dictus commissarius domi pronuntiasset. † Sed scrupulosus ita discutitur; cum ex ipso instrumento sententiae appellationis ac responsionis apostolorum, quo Appellans utitur constet, ipsius procuratorem etiam ad audientiam sententiam ferri, specialiter constitutum in momento ferendae ac latae sententiae praesentem fuisse, & viva voce appellasse, apostolosque petiisse, & obtinuisse: quod satis est etiam si nulla praecellerit citatio: praesentia enim procuratoris pro praesentia partis accipitur, l. 1. §. ult. in fin. *Quando appell. fit.* & citatio de substantia sententiae non est, parte seu ejus procuratore praesente, doct. in l. de unoquoque de re iud. l. in causa 1. §. causa de minorib. Bart. Bald. & Ang. in l. 3. de ius vocando. Citatio enim ad sententiam non fit ad deliberationem aut ulteriorem allegationem aut defensionem, sed tantum ad comparisonem & praesentiam personae seu procuratoris habendam: sic quod sufficiat, & satis. Etum sit solemnitate juris, si pars vel procurator quocumque modo praesens sit, Baldus in l. si accusatoribus c. de accus. v. anorm. in c. Tenor in fine de sentent. & re iud. Vana itaque & futilia sunt quae de nullitate sententiae ex defectu & vitio citationis proposita sunt.

In articulo principali bene observavit alter Advocatorum, quod inter testes, qui legitime, hoc est, pendentibus dilationibus & terminis probandi producti sunt, unus tantum sit, qui deponat, appellatum adfuisse his, qui extensis rebus, & collocatis columbis provocantibus seu allicientibus contra edictum Episcopi Leodiensis alienis columbis insidias posuerunt; † ita ut ex unius solius testimonio condemnari non possit appellatus, l. iuris iurandi c. de testib. in hac saltem causa ex delicto proposita; l. ult. c. de probat. & potissimum quod in supplementum probationis Actori iuramentum deferri non possit; cum delictum propositum committi Actor non viderit, nihilque sciat, nisi ex delatione testium in hac causa productorum.

Neque ad rem facit quod quintus testis idem quoque deponat; nam productus & examinatus is est post lapsos omnes probandi terminos, & eorum prorogationes, ita quod hujus testis testimonium omnino ex actis, ut ait Nic. Boërius, de eis. 352. rejici debeat. Quamvis enim nulla assignata dilatio seu terminus probandi, si res integra sit & partis non interlit, testes recepti & examinati probeant, dilatio tamen & terminis praescriptis ac conceitis, iisdemque lapsis idem permittendum non est, Angel. in l. fin. de serijs, nu. 11. Eelm. in cap. Licet causam nu. 18. De probat. Iudex enim praefigendo tempus, intra quod aliquid fiat, nolle & prohibere videtur, ut extra illud idem fiat, nisi ab eo aliud tempus seu nova dilatio petatur & obtineatur, Angel. in l. Mancipiorum & ibi Bart. De ept. legat. l. Quod Labeo de compens. Quod in hac causa potentius obtinere debet, ob id, quod non iudex causae, sed per iudicem deputatus commissarius Notarius horum testium receptionem & examinationem fecerit. Cum enim illius commissio ad acta referri debeat, & idem commissarius secundum quod permixtum erat Actori testes intra terminos praefixos producere, in commissione sibi

Conf. Wamf. Tom. I.

facta versari & consistere debebat, dicendum omnino est, quod excedendo mandatum D. Iudicis committentis, aliud fecerit, quam ei mandatum erat, & aliud vel post tempus faciendo nihil egisse videatur, l. Diligenter de mandato.

Sed & cessante hoc secundo concordantis testis vitio, nihil adhuc est, quod ad delicti objecti probationem faciat; eo quod testes per appellatum producti, atque adeo etiam primus per appellatum productus, declarent, quomodo appellatus dictis insidiatoribus adfuerit; nimirum sola praesentia corporali apud eos deprehensus: quod incidenter fieri potuit, appellato illac iter faciente, † Sola autem praesentia delicti participem non facit, sed si ope aut consilio adfuerit; quod probatum non est, uti D. Advocati latius deducunt; admodum bene quoque imminuentes fidem testium ex eo, quod sint delatores propositi delicti, l. Divus de custod. & exhib. reor. v. anorm. in cap. in omni de testib. quodque primus ille sit filius lustricus seu spiritualis appellantis ejusdemque colonus. † Ut enim ex quorundam sententia pater spiritualis pro alumno seu filio spirituali deponendo fidem non facit; ita nec filij spiritualis testimonium pro patrino recipiendum est, salicet, in l. Testis idoneus de test. v. dalt. Zafius in l. Generaliter, De in ius vocando. Quibus adiungendum, quod appellans actione aliqua ordinaria non agat, sed extraordinaria ex speciali Episcopi Leodiensis edicto: cujus edicti nullum authenticum exemplum protulit, sed tantum per testes illud probare conatus fuit, Quae probatio admodum lubrica & incerta; tum propter memoriae labilitatem, tum quod propter praconis ac celeram plerumque pronuntiationem, non satis possit percipi tota edicti sententia, & multo minus illius verba: quibus omnibus non visis, judicare non licet, l. Incivile De legib. Et profectio suspitionem aliquam habet, cur appellans oppidi Hasselenis Schultetus & Episcopi Leodiensis Officiarius, quo praesente & assistente hae publicatio facta creditur, potius minore sumptu & labore non protulerit authenticum dicti edicti exemplum, quam magnis sumptibus maluerit edictum & ejus proclamationem per multa testimonia probare: ita quod verosimillimum sit aliqua verba esse in edicto, quae appellato faciliorem defensionem subministratura erant; & sic cum appellans ex qualificato delicto & speciali edicto agat, obtinere non debet, nisi edicti verbis & instrumento exhibitis. Salvo itaque D. Assessoris & aliorum quorumcumque melius sentientium iudicio existimo, nullam subesse difficultatem, quin sententia prior per omnia confirmari, & appellans poenam temerariae appellationis, hoc est expensarum condemnationem referre debeat.

De Testibus.

SUMMARIUM.

Testium productio in causa appellationis.

1. Testes etiam in causa appellationis possunt produci.
2. Renuntiatio productioni testium ad illam instantiam restringitur.
3. Testibus publicatis alij produci nequeunt.
4. Testibus publicatis alij produci possunt in matrimoniali causa.

R. 3

5. sensens